

**DINIY TURIZMNI TARG'IB QILISHDA RAQAMLI
TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH**

Qudratova Mohlaroyim Shohimardon qizi

Termiz davlat universiteti Turizm (ziyorat turizmi) yo'nalishi 2-bosqich magistranti

E-mail: mohlaroyimqudratova00@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqola diniy turizmni rivojlantirish va targ'ib qilishda raqamli texnologiyalarning roli haqida fikr yuritadi. Unda virtual reallik, mobil ilovalar, ijtimoiy tarmoqlar, sun'iy intellekt va big data kabi zamonaviy texnologiyalarni qo'llash usullari yoritilgan. Shuningdek, raqamli platformalar yordamida ziyoratchilarga qulaylik yaratish, diniy ziyoratgohlarni global miqyosda targ'ib qilish va madaniy merosni saqlash imkoniyatlari tahlil qilingan. Ushbu maqola diniy turizm sohasida innovatsion yondashuvlarni qo'llash orqali iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishni ta'minlashning muhim yo'nalishlarini o'rganishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: diniy turizm, raqamli texnologiyalar, virtual reallik, ijtimoiy tarmoqlar, sun'iy intellekt, big data, madaniy meros, mobil ilovalar, ziyoratchilar, turizmni rivojlantirish.

Аннотация. В статье рассматривается роль цифровых технологий в развитии и продвижении религиозного туризма. В нем рассматриваются методы использования современных технологий, таких как виртуальная реальность, мобильные приложения, социальные сети, искусственный интеллект и большие данные. Также были проанализированы возможности использования цифровых платформ для содействия паломникам, популяризации религиозных объектов во всем мире и сохранения культурного наследия. Целью данной статьи является исследование важных направлений обеспечения экономического и социального развития посредством использования инновационных подходов в сфере религиозного туризма.

Ключевые слова: религиозный туризм, цифровые технологии, виртуальная реальность, социальные сети, искусственный интеллект, большие данные, культурное наследие, мобильные приложения, паломники, развитие туризма.

Annotation. This article discusses the role of digital technologies in the development and promotion of religious tourism. It highlights the use of modern technologies such as virtual reality, mobile applications, social networks, artificial intelligence and big data. It also analyzes the possibilities of creating convenience for pilgrims, promoting religious sites globally and preserving cultural heritage using digital platforms. This article aims to explore important areas for ensuring economic and social development through the use of innovative approaches in the field of religious tourism.

Key words: religious tourism, digital technologies, virtual reality, social media, artificial intelligence, big data, cultural heritage, mobile applications, pilgrims, tourism development.

KIRISH

Diniy turizm dunyo bo'ylab odamlarni birlashtiruvchi muhim omil bo'lib, madaniy merosni targ'ib qilish va iqtisodiy rivojlanishga sezilarli hissa qo'shadi.

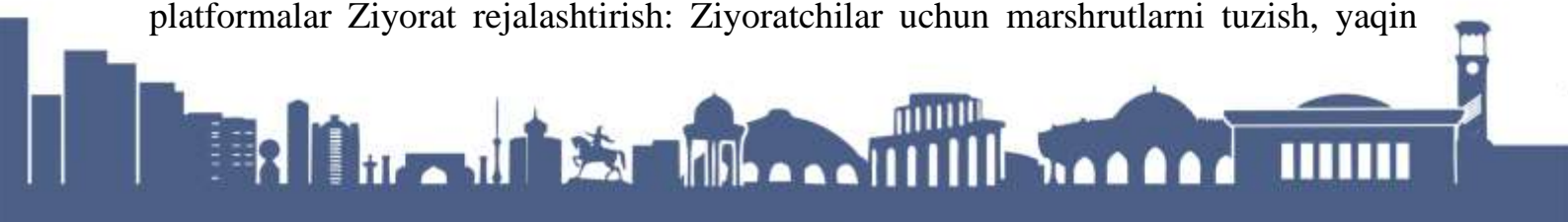

Biroq, zamonaviy davrda ziyoratgohlar haqida xabardorlikni oshirish va global auditoriyani jalb qilish uchun an'anaviy uslublar yetarli emas. Raqamli texnologiyalar bu sohada yangi imkoniyatlar yaratib, turizmni rivojlantirishga katta hissa qo'shmoqda. Quyida diniy turizmni targ'ib qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning asosiy yo'nalishlari tahlil qilinadi. Diniy turizm va raqamli texnologiyalar bilan o'zaro bog'liqdir.

Raqamli texnologiyalar orqali diniy ziyoratgohlarni global maydonga olib chiqish nafaqat mahalliy, balki xalqaro miqyosda ham samaradorlikni oshiradi. Virtual reallik (VR), ijtimoiy tarmoqlar, sun'iy intellekt va big data texnologiyalari orqali ziyoratchilarni jalb qilish jarayonlari qulay, qiziqarli va foydali bo'lib bormoqda. Bu nafaqat ziyoratchilar sonining ko'payishiga, balki diniy va madaniy merosni himoya qilishga ham yordam beradi. Raqamli texnologiyalarning qo'llanilish yo'nalishlari quyidagi jadvalda berilgan.

Yo'nalishlar	Raqamli texnologiyalar	Foydalanuvchilar uchun imkoniyatlar	Misollar
Virtual sayohatlar	Virtual reallik	Ziyorotgohlarni 3D formatda yoki VR orqali tomosha qilish	3D modellar orqali Makka va Madinanini virtual ko'rinish
Mobil ilovalar va platformalar	Mobil ilovalar	Ziyoratchilar uchun marshrutlar, mehmonxona bronlash imkoniyatlari	Ziyorat joylari ilovalari (masalan "Hajj navigator")
Ijtimoiy tarmoqlar	Facebook, Instagram, You Tube	Ziyoratgohlar haqida foto video, jonli efirlar joylashtirish	You Tube orqali diniy ma'ruzalar jonli efiri

Virtual reallik va 3D texnologiyalari Virtual sayohatlar: Raqamli texnologiyalar yordamida ziyoratgohlarni virtual reallik formatida namoyish qilish mumkin. Bu uzoq masofada bo'lgan ziyoratchilar uchun muhim imkoniyat yaratadi. Masalan, musulmonlar uchun muqaddas joylar bo'lgan Makka va Madinani 3D formatda o'rganish imkoni mavjud. 3D model va rekonstruksiya: Tarixiy yodgorliklarni 3D formatida tiklash orqali ularning asl holatini saqlab qolish hamda ziyoratchilarga yanada ko'proq ma'lumot taqdim etish mumkin. Mobil ilovalar va onlayn platformalar Ziyorat rejalashtirish: Ziyoratchilar uchun marshrutlarni tuzish, yaqin

atrofdagi mehmonxonalar va transport vositalarini bron qilish imkoniyatlarini yaratish.

Ma'lumot uzatish: Mobil ilovalar orqali diniy ziyoratgohlar haqida batafsil ma'lumot berish, marosimlar jadvali va ziyoratchilarga oid maxsus ko'rsatmalarni taqdim etish. Ijtimoiy tarmoqlar orqali targ'ibot. Video va foto kontent: Ziyoratgohlarning go'zalligini, tarixini va diniy ahamiyatini aks ettiruvchi kontentni yaratish va targ'ib qilish. Jonli efirlar: Diniy marosimlarni jonli efirda namoyish etish orqali dunyoning turli burchaklaridan tomoshabinlarni jalb qilish. Marketing ishlarini olib borish: Mashhur blogerlar yoki diniy yetakchilar orqali ziyorat joylari va xizmatlarini targ'ib qilish. Sun'iy intellekt va chatbotlar. Foydalanuvchi qo'llab-quvvatlovi: 24/7 ishlaydigan chatbotlar yordamida ziyoratchilarga yo'nalish, xizmatlar va boshqa ma'lumotlarni taqdim etish. Shaxsiylashtirilgan xizmatlar: Foydalanuvchilar qiziqishlariga asoslangan maxsus marshrutlar va tavsiyalarni taklif etish. Elektron tijorat va ziyorat xizmatlarini tashkil etish. Onlayn chiptalar: Ziyorat joylari uchun elektron chiptalarni onlayn sotish, bu jarayonni soddalashtiradi va foydalanuvchilarning vaqtini tejaydi. Suvenirler va kitoblar: Diniy ziyorat joylariga oid mahsulotlarni onlayn do'konlar orqali targ'ib qilish. Big Data va analitikalar ya'ni ziyoratchilar xatti-harakatlarini tahlil qilish: Big Data yordamida ziyoratchilarning ehtiyojlari va qiziqishlarini o'rganish, bu asosda xizmatlarni yaxshilash. Eng mashhur joylarni aniqlash: Tahlillar asosida qaysi ziyoratgohlar eng ko'p tashrif buyurilishini aniqlash va ularga e'tiborni oshirish.

Diniy turizmni targ'ib qilishda raqamli texnologiyalar juda samarali vosita bo'lib, turli platformalar orqali katta auditoriyaga tez va qulay tarzda yetib borish imkonini beradi. Quyida raqamli texnologiyalarni qanday qo'llash mumkinligi haqida ba'zi g'oyalar keltirilgan: Veb-sayt va mobil ilovala ya'ni Virtual sayohatlar: Ziyoratgohlarni 3D formatda yoki virtual reallik (VR) texnologiyalari yordamida tomosha qilish imkoniyatini yaratish.

Ma'lumot markazi: Diniy obidalar tarixi, joylashuvi va boshqa muhim ma'lumotlarni taqdim etadigan platformalar. Sayohat rejalashtirish: Ziyoratchilar uchun marshrutlarni tuzish, mehmonxona, transport va ovqatlanish joylarini bron qilish imkoniyatlarini taqdim etish. SEO va reklama vositalari. SEO strategiyasi: Veb-saytni qidiruv tizimlari uchun optimallashtirish, shuningdek, "ziyosat turizmi" va "diniy sayohatlar" kabi kalit so'zlar orqali foydalanuvchilarni jalb qilish. Raqamli reklama: Google Ads, Facebook Ads va boshqa platformalar orqali e'lonlar

joylashtirish. Sun'iy intellekt va chatbotlar. Chatbotlar: Ziyoratchilarga 24/7 ma'lumot beruvchi virtual yordamchi. Masalan, ziyorat joyiga qanday yetib borish yoki tadbir jadvali haqida.

Raqamli texnologiyalarning foydalariga kelsak, keng auditoriyaga erishish ya'ni raqamli platformalar global miqyosda millionlab foydalanuvchilarga yetib borish imkonini beradi. Bu orqali ziyoratchilar sonini sezilarli darajada oshirish mumkin. Qo'shimcha daromad manbaini topish. Ziyorat xizmatlari, elektron tijorat va boshqa qo'shimcha xizmatlar orqali diniy turizm sohasi uchun qo'shimcha daromad manbalari yaratiladi. Madaniy merosni himoya qilish. Raqamli texnologiyalar orqali tarixiy va diniy obidalarni virtual tarzda saqlash va kelajak avlodlarga yetkazish imkoniyati yaratiladi.

XULOSA

Diniy turizmni targ'ib qilishda raqamli texnologiyalarni qo'llash – bu sohani rivojlantirishning yangi bosqichi bo'lib, zamonaviy imkoniyatlardan samarali foydalanishni talab etadi. Virtual reallik, sun'iy intellekt, ijtimoiy tarmoqlar va boshqa texnologiyalar yordamida ziyoratchilarga qulaylik yaratish va madaniy merosni targ'ib qilish nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega. Shu bois, bu yo'nalishda zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Buhalis, D., & Law, R. (2008). Axborot texnologiyalari va turizm boshqaruvidagi rivojlanish: Internetdan 20 yil o'tib. *Turizm boshqaruvi*, 29(4), 609–623.
2. Xiang, Z., & Gretzel, U. (2010). Ijtimoiy tarmoqlarning onlayn sayohat ma'lumotlari qidiruvidagi roli. *Turizm boshqaruvi*, 31(2), 179–188.
3. Jumayeva, M. B. (2025). Use of educational methods in pedagogy. *Икро журнал*, 14(02), 168-174.
4. Abdisheribov, S., Yo'ldosheva, M., & Jumayeva, M. (2022). Implementing creative writing in English language teaching classrooms. *Science and innovation*, 1(B8), 1343-1347.
5. Jumayeva, M., & Turdiyeva, U. (2022). The Importance Of Pedagogical Technologies In Learning English. *Science and innovation*, 1(B8), 1710-1714.
6. Smith, M. K., & Robinson, M. (2006). O'zgarayotgan dunyoda madaniy turizm: Siyosat, ishtirok va namoyish. Channel View Publications.
7. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Jahon Turizm Tashkiloti (UNWTO). (2019). *Turizmda raqamli transformatsiya*. UNWTO nashrlari.

8. Ivanov, S., & Webster, C. (2017). Sayohat, turizm va mehmondo'stlik sohalarida robotlar, sun'iy intellekt va xizmat avtomatlashtirishining qo'llanilishi. Zamonaviy mehmondo'stlik boshqaruvi xalqaro jurnali, 29(3), 7–23.
9. Kamiljanovna, Z. D., O'G'Li, A. S. J., & Jumayeva, M. B. (2022). The Analysis Of Higher Order Thinking Skills. Science and innovation, 1(Special Issue 2), 672-676.
10. Jumayeva, M. B. (2022). Oliy ta'limda innovatsion usul va vositalar. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2 (Special Issue 20), 214-226. doi: 10.24412 (Vol. 226). 2181-1784-2022-20-214.
11. Ayoubi, M., & Mrazovic, N. (2022). Aqlli turizm texnologiyalari va diniy merosni saqlash. Turizm kelajaklari jurnali, 8(1), 34–48.
12. Минкин, А. (2018). Madaniy merosni targ'ib qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish. Turizm va mehmondo'stlik, 1(3), 12–18.
13. Умурзаков, Ж. (2020). O'zbekistonda turizmning raqamlashtirilishi: muammolar va istiqbollar. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 4(2), 45–56.
14. Umidaxon, T., & Mukarrama, J. (2022). Significance of Infrastructure As A Factor In Development Of Tourism Sphere. Academic Research Journal, 1(3), 16-23.
15. Jumayeva, M. (2022). Islom ma'rifatining ta'lim-tarbiya sivilizatsiyasiga ta'siri. Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture, 2 (8), 41–44. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view,3419>.